

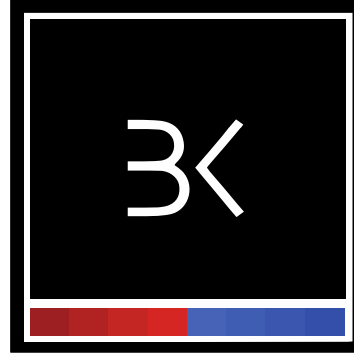
Burcu Kösem
EKONOMİ - FİNANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

20 Ocak / 2023

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtmaaya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

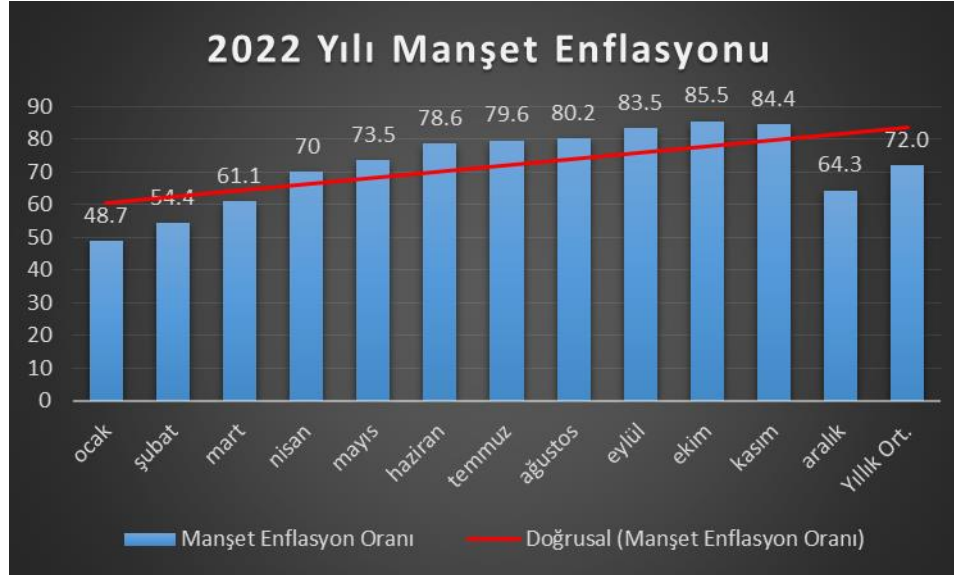

Haftaya Bütçe Rakamları ile Başlandı

- ❑ Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2022 yılının Aralık ayı ve Ocak-Aralık dönemi bütçe uygulama sonuçlarını açıkladı.
- ❑ Buna göre, Aralık 2022'de bütçe gelirleri, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 96,7 artarak 255 milyar 199 milyon liraya yükseldi. Bütçe giderleri de aynı dönemde yüzde 31,3 artışla 373 milyar 816 milyon liraya çıktı. Geçen ay bütçe açığı 118 milyar 617 milyon lira olarak hesaplandı.
- ❑ Aralık ayında bütçe açığı 118 milyar lirayı aştı.
- ❑ Bütçe rakamlarını değerlendirecek olursak belli noktalara değinmek gerekecektir:
- ❑ Geçtiğimiz yıl Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk kez başlangıç bütçesine ek yapılmış oldu. Bu konuda çeşitli yorumlar yapılmakla beraber küresel ekonomik etmenlerin ve dolayısıyla enflasyonun önemli etmenler olduğu da göz ardı edilmemelidir.
- ❑ Şubat ayında başlayan Rusya-Ukrayna savaşının enerji ve gıda piyasasına enflasyonist etkileri ve Türkiye'nin yürütmüş olduğu konvansiyonel olmayan para politikaları ile birleşince bütçeden sapmaları engellemek adına , seçim yılına da yaklaşıldığı düşünülerek böyle bir tedbir alındı.

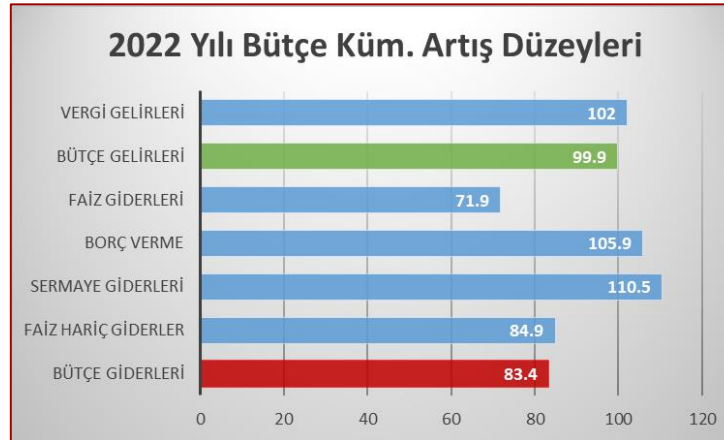
Ortalama Yıllık Enflasyona Göre Bütçe Gelir Gideri

- ❑ 2022 yılı bütçesi bir önceki seneyle karşılaştırıldığında gelirler tarafında nominal artış düzeyinin yüzde 99,9 olduğunu görüyoruz. Bu oran 2022 yılı ortalama enflasyondan arındırıldığında ise bütçe gelirlerinin reel artış düzeyi yüzde 27,9 olarak karşımıza çıkıyor.
- ❑ Gelirlerin ayrıntısı incelendiğinde ; gelir artışına en çok katkı yapan kalemin vergi gelirlerindeki artış olduğu göze çarpıyor. Kurumlar vergisi, ithalde alınan vergiler ve dolaylı bir vergi olan ÖTV bu tür gelirlerin alt kalemlerini oluşturuyor.
- ❑ Hem enflasyonun yüksek seyretmesi hem de kurun stabil olarak tutulması bu bağlamda tüketimi de arttırarak bu tür vergilerin artışını sağlamış.
- ❑ Yani gelirler tarafında tüketim kaynaklı bir vergi avantajının bütçeyi olumlu etkilediği söylenebilir.

Ortalama Yıllık Enflasyona Göre Bütçe Gelir Gideri

- ❑ Bütçe giderleri tarafına bakıldığında ise yıldan yıla nominal artışın yüzde 83,4 ; enflasyondan arındırılmış artışın ise yüzde 11,4 düzeyinde olduğu görülmüştür.
- ❑ Giderlerde faiz dışı giderlerin enflasyonun bir miktar üstünde olmasına karşın faiz giderlerinin enflasyonun altında kalması ise bir başarı olarak kabul edilebilir. Burada makro ihtiyati tedbirlerin ise yadsınamaz bir payı olduğu görülüyor.
- ❑ Kur korumalı mevduatın 2022'de bütçeye maliyeti 92,5 milyar TL oldu. Bu enstrüman faiz dışı giderlerde gösterilmektedir.
- ❑ Bütçe giderlerinde en fazla kritik konusu olan kalemler ise sermaye giderleri ve borç verme kalemleri içindir: Bir önceki yıla göre 2022'de sermaye giderleri yüzde 110,5; borç verme kalemi ise 105,9 düzeyinde artış kaydetmiş olup , enflasyonun üzerinde gerçekleşmelerdir.
- ❑ Burada kamu bankalarına bütçeden verilen destekler ve piyasaya müdahaleler devreye giriyor.
- ❑ Eleştiriler bu kalemlerin oldukça yüksek tutarda artmaları gerekirken BOTAŞ'ın 20 milyar\$ tutarındaki borcunun Rusya tarafından ertelenmiş olmasına odaklanıyor. Bu tutar OVP deki 2022 yılı ortalama kur baz alınarak hesaplandığında yaklaşık 332 milyar TL karşılığında bir rakama tekabül ediyor ki sabit alımlarla gerçekte 250 milyar TL olacağı hesaba katılmakta.

Bankalara İlişkin Düzenlemeler Devam Etti

- ❑ Haftaya TCMB'nin 3 aydan uzun vadeli TL mevduatlara karşılık oranının sıfırlanması ile başlandı. Bu gelişme bir süredir karşılık oranları tutturulmadığı takdirde komisyon ödemekle baş başa kalan bankaların faiz maliyetlerini rahatlattı ve borsaya da bankacılık endeksi lehine bir yansıması oldu.
- ❑ Hafta ortasında bu defa TCMB, bankalara ilettiği yazı ile yapılan düzenlemeleri dolaşarak “yapılandırma, temdit/ ödeme planı ve faiz değişikliği ücreti” şeklindeki ek ücretlerle ticari kredi maliyetlerini artıran uygulamalara son vermelerini istedi.
- ❑ Haliyle bu haber akışı bankacılık endeksinde bir miktar aşağı yönlü hareketi beraberinde getirse de haftanın son gününde gelen yeni düzenleme ibreyi yeniden yukarı yöneltmiş oldu.
- ❑ Bu düzenlemeye göre TCMB, bankaların fazla yabancı para zorunlu karşılık tesislerine yüzde 4,5 faiz ödeyecek.
- ❑ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası bankaların yabancı para zorunlu karşılık yükümlülüğünün üzerinde TCMB'ye Döviz park etmesi durumunda bu miktara faiz ödeyecek.
- ❑ Söz konusu ödeme, Türk lirası cinsinden yapılacak. Bankacılık kaynakları, Liralaşma Stratejisini destekleyen yeni uygulamanın banka bilançolarını pozitif etkileyeceğini, döviz girişini de artıracığını belirtiyor.
- ❑ Bankaların yurt içinde döviz toplamasını gerektirecek bir durum olmadığı işaret eden kaynaklar, yurt dışı muhabir bankalarda bulunan fazla dövizin TCMB'de tutulması halinde faiz getirisinden faydalanılacağını kaydetti.
- ❑ Z/K tutarının üzerinde olup da yurtdışı muhabir hesaplarında tutulan bu dövizlerden bankaların belli bir faiz getirisi elde ettiği de bankacılık kaynaklarından edinilmiş bir bilgi olarak karşımıza çıkıyor.

TCMB, İhracatçının Taleplerini Dinledi

- ❑ Reel efektif döviz kurunun artması ve lojistik maliyetlerin de ucuzlaması ile beraber Asya'nın tekrar devreye girmeye başlaması bir süredir ihracatçıların işini zorlamaya başlamıştı.
- ❑ Bu noktada ihracatçının daha çok rekabetçi kur söylemini dillendirmeye başladığına şahit olduk.
- ❑ TCMB Başkanı ise kurla ilgili talepleri enflasyon kaygısı nedeniyle olumlu karşılayamadığını ifade etmişti. Haftanın son gününde ise ihracatçıların taleplerine yönelik bir buluşma gerçekleşti.
- ❑ TCMB Başkanı Şahap Kavcıoğlu, Türkiye İhracatçılar Meclisi Dış Ticaret Kompleksi'nde ihracatçılar ile bir araya gelerek ihracatçıların sorunları ve 2023 planları hakkında istişarelerde bulundu.
- ❑ Yaklaşık 2,5 süren toplantıdan ihracatçılara özel destek paketi çıkmadı. İhracatçıların gündeminde yer alan yurda getirilen dövizin yüzde 40'ının bozdurulmasındaki oranın aşağıya çekilmesi ve al sat yapılırken oluşan zararın telafi edilmesi talebi hakkında yeni düzenlemeler yapılacağı beklentisi ise karşılık bulmadı.
- ❑ Toplantının ardından TİM Başkanı Mustafa Gültepe ve TCMB Başkanı Kavcıoğlu toplantının içeriği hakkında açıklama yaptı.
- ❑ Türkiye'de özellikle demir –çelik ve tekstil sektörlerinin aşırı değerli kur bağlamında bıçak sırtında oldukları ifade ediliyor.

Davos'un Satırbaşları

- ❑ Oxfam Uluslararası İcra Direktörü Gabriela Bucher Davos'ta Bloomberg HT'ye verdiği röportajında "Gidişat sadece eşitsizliğin arttığını değil, üst katmandaki birikimin artış hızının da yükseldiğini gösteriyor. 25 yıldan sonra yoksulluğun artmaya başladığını görüyoruz. Milyonlarca kişi için yaşam maliyeti artıyor. Her 10 kişiden biri açlıkla karşı karşıya. Herkesi bu sistemi yeniden düşünmeye davet ediyoruz" dedi.
- ❑ Davos Zirvesi'nde Bloomberg HT'ye röportaj veren BLP Group Başkanı Tejpreet Chopra, Avrupa'da ortaya çıkan eden enerji krizi sonrası dünya genelinde herkesin kendi üretimini kendi ülkesinde yapmak ister hale geldiğini ve bu durumun ciddi baskı yarattığını söyledi.
- ❑ Uluslararası Enerji Ajansı (UEA) Başkanı Fatih Birol "40 yıldan beri ilk defa geçen sene Çin'deki ithalat talebi düştü; fakat açılma ile birlikte Çin piyasalardan önemli miktarda LNG ithal edecek. Rusya'dan gaz ithalatı ise sıfıra gelecek. Bu iki sebep doğrultusunda 2023-2024 kışı hâlâ riskli" dedi.
- ❑ Avrupa Merkez Bankası Başkanı Christine Lagarde para politikası yapımcıların, enflasyonda zirve görülse de bir süre daha aynı rotada devam etmeleri gerektiğini söyledi.
- ❑ Davos'ta elbette ki çevre, teknoloji konuları ve her yönüyle kapitalizm yeniden ele alınıyor ancak ana tema büyümelerin düşük kalacağı, enflasyonist ortamın geçerliliğini koruduğu, yerelleşmenin başladığı ve gelir dağılımında adaletin bozulduğu bir dünyanın aynı zamanda Rusya-Ukrayna savaşı gibi jeopolitik risklerle de savaşmaya devam ettiği gerçeği var. Özetle kocaman bir belirsizlik hakim...

ABD'de Resesyon Endişeleri Yeniden Devrede

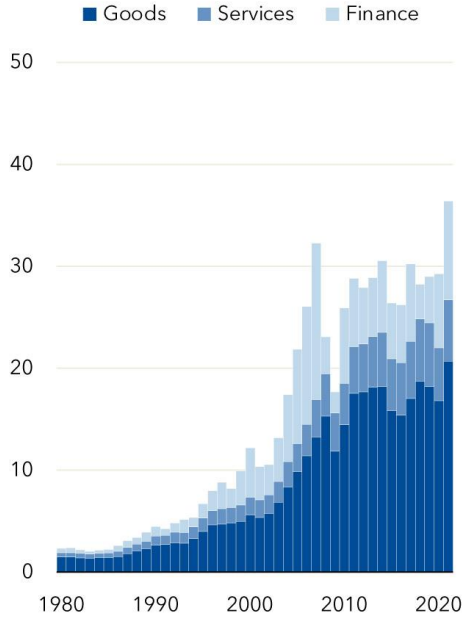
- ❑ Geçtiğimiz hafta ABD enflasyon verisindeki düşüş ve istihdamın da iyi gitmesi sonrasında piyasalar rahatlamıştı ancak ardından gelen sanayi üretimi ve kapasite kullanım oranlarının beklenenden fazla düşüşü resesyon endişelerini haftanın son gününe kadar tekrar gündeme getirdi.
- ❑ Aynı zamanda Fed'in Amerikan ekonomisinin durumunu değerlendirildiği "Bej Kitap" raporunun ocak sayısı yayımlandı. Raporda, genel ekonomik faaliyetin kasım ayından bu yana değişim göstermediği belirtildi.
- ❑ Gelecek aylarda ekonomide "az büyüme" beklendiğine işaret edilen raporda, bazı perakendecilerin tatil sezonunda daha güçlü satışlar yapmasıyla tüketici harcamalarının biraz arttığı aktarıldı. Raporda "Diğer perakendeciler, yüksek enflasyonun özellikle düşük ve orta gelirli haneler arasındaki tüketicilerin satın alma gücünü düşürmeye devam ettiğini belirtti." değerlendirmesi yapıldı.
- ❑ Raporda konut piyasasının zayıflamaya devam ettiğine işaret edilerek, mortgage (konut kredisi) talebinin zayıf kalmaya devam ettiği belirtildi. Ayrıca yüksek borçlanma maliyetlerinin ticari kredileri baskılamaya başladığı da ifade edildi.
- ❑ İstihdamın ise çoğu bölgede ılımlı ila orta hızda büyümeye devam ettiğine işaret edilen raporda, bazı bölgelerde iş gücü arzının arttığı, ancak firmaların açık pozisyonları doldurmada zorluk çekmeye devam ettiği bilgisine yer verildi.
- ❑ Raporda, istikrarlı bir şekilde sıkı olan iş gücü piyasası nedeniyle ücret baskılarının yüksek kalmaya devam ettiği aktarıldı.

Haftanın Grafiği-Küresel Parçalanma

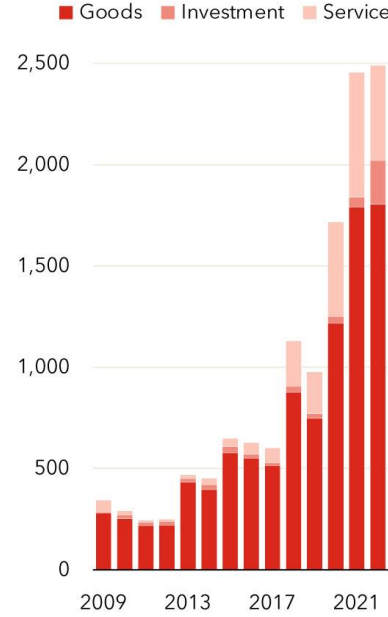
Rising restrictions

Global economic integration slowed over the past decade, while trade restrictions rose rapidly.

Global flows of goods, services, and finance
(trillions of US dollars)

Trade restrictions imposed
(number)

Sources: IMF Balance of Payments, World Bank, global trade alert (2022), and IMF staff calculations. Note: The figure shows exports only.

IMF

Kristalina Georgieva: «Politika yapıcılar ve iş dünyası liderleri Davos'taki Dünya Ekonomik Forumu'nda bir araya gelirken, bir Gordion düğümüyle karşı karşıya kalıyorlar.

Küresel ekonomik yavaşlama ve iklim değişikliğinden yaşam maliyeti krizine ve yüksek borç seviyelerine: Bunu aşmanın kolay bir yolu yok. Buna ek olarak, hayati küresel sorunların ele alınmasını daha da zorlaştıran jeopolitik gerilimler var.

Aslında, birçok cephede daha fazla uluslararası işbirliğine ihtiyacımız olsa bile, dünyanın rakip ekonomik bloklara bölündüğünü görebilecek yeni bir Soğuk Savaş hayaletiyle karşı karşıyayız. Bu, herkesi daha fakir ve daha az güvende bırakacak toplu bir politika hatası olacaktır.»

Haftadan Kalanlar

- ❑ TCMB, politika faizini deęiřtirmedii.
- ❑ TÜSİAD Başkanı Orhan Turan, enflasyonun baz etkisi ile düşmesinin bir fırsat olarak değerlendirilmesi gerektiğini ancak enflasyonu düşürmede makro ihtiyati tedbirlerin para politikasının ikamesi olamayacağını belirtti.
- ❑ Dünya Ekonomik Forumu toplantıları devam ederken CEO'lar ve ekonomistler 2023 küresel ekonomik görünüm için kötümser öngörülerde bulundu.
- ❑ Devlete olan borçlar için kapsamlı bir düzenleme geliyor. 31 Aralık 2022'ye kadarki tüm borçların yapılandırılmasının öngörüldüğü paket pazartesi kabine toplantısında ele alınacak.
- ❑ "Halka arzlarda talep ettikleri tutarın düşük bir kısmının karşılandığından" şikayet eden bireysel yatırımcılara SPK'dan iyi haber geldi.
- ❑ Japonya'da yıllık TÜFE, 1991'den beri en yüksek seviyesine geldi.
- ❑ Fitch: Türkiye'nin uluslararası rezervlerindeki iyileşme sürdürülebilir değil
- ❑ The Economist dergisi, yeni sayısında Erdoğan iktidarına odaklandı. "Türkiye diktatörlüğün eşiğinde: Erdoğan'ın İmparatorluğu üzerine özel bir rapor" başlıklı dosyanın kapağına Türk bayrağındaki hilale Erdoğan'ın silueti yansıtıldı.
- ❑ Uluslararası Enerji Ajansı, küresel petrol talebinin, geçen yıla kıyasla günlük bazda 1 milyon 870 bin varil artışla günlük 101 milyon 720 bin varile ulaşmasının beklendiğini bildirdi.
- ❑ Fransa, uzun süredir tartışmalara neden olan Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron hükümetinin oya sunacağı emeklilik reformuna karşı tren, uçak seferleri, okul ve hatta hastane hizmetlerinin kesintiye uğrayacağı bir grev dalgasına sahne olmaya başladı.
- ❑ NATO üyeliği için Türkiye'nin onayını bekleyen İsveç'te Ankara'yı ikna çabalarını zorlaştıracak yeni protesto gösterilerine izin çıktı.
- ❑ Yeni Zelanda İşçi Partisi, istifa edeceğini açıklayan Ardern'in yerini dolduracak isim arıyor .
- ❑ Almanya tarihinin üçüncü kadın savunma bakanı Christine Lambrecht görevinden istifa etti.

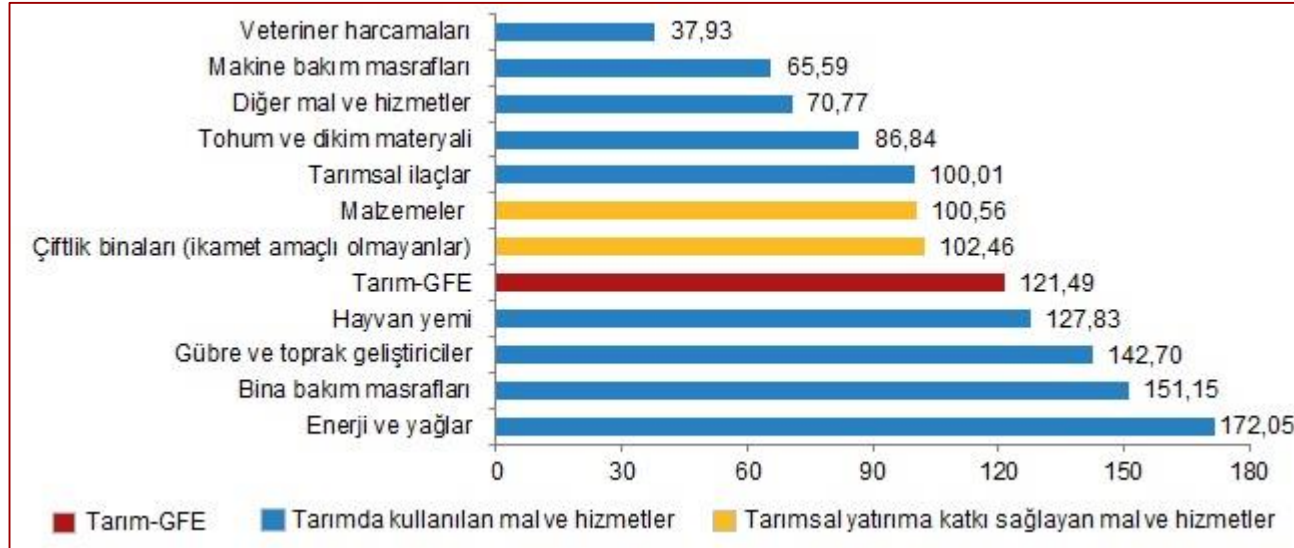
Yurt Dışı Üretici Fiyat Endeksi, Aralık 2022

- YD-ÜFE (2010=100) 2022 yılı Aralık ayında bir önceki aya göre %2,77, bir önceki yılın Aralık ayına göre %49,90, bir önceki yılın aynı ayına göre %49,90 ve on iki aylık ortalamalara göre %97,45 arttı.
- YD-ÜFE sektörlerinden metal cevherleri %28,56, giyim eşyası %35,47, diğer ulaşım araçları %37,95 ile endekslerin en az arttığı alt sektörler oldu. Buna karşılık kok ve rafine petrol ürünleri %83,46, diğer metalik olmayan mineral ürünler %74,59, ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç) %69,21 ile endekslerin en fazla arttığı alt sektörler oldu.

Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi, Kasım 2022

- ❑ Tarım-GFE'de (2015=100), 2022 yılı Kasım ayında bir önceki aya göre %2,38, bir önceki yılın Aralık ayına göre %101,69, bir önceki yılın aynı ayına göre %121,49 ve on iki aylık ortalamalara göre %112,41 artış gerçekleşti.
- ❑ Ana gruplarda bir önceki aya göre tarımda kullanılan mal ve hizmet endeksinde %2,12, tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmet endeksinde %4,37 artış gerçekleşti. Bir önceki yılın aynı ayına göre tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmet endeksinde %101,22, tarımda kullanılan mal ve hizmet endeksinde %124,51 artış gerçekleşti.

Konut Satış İstatistikleri, Aralık 2022

- Konut satışları 2022 yılında bir önceki yıla göre %0,4 azalarak 1 milyon 485 bin 622 olarak gerçekleşti. Konut satışlarında İstanbul 259 bin 654 konut satışı ve %17,5 ile en yüksek paya sahip oldu. Satış sayılarına göre İstanbul'u 126 bin 166 konut satışı ve %8,5 pay ile Ankara, 83 bin 502 konut satışı ve %5,6 pay ile İzmir izledi. Konut satış sayısının en az olduğu iller sırasıyla 468 konut ile Ardahan, 910 konut ile Hakkari ve 956 konut ile Bayburt oldu.
- Yabancılara yapılan konut satışları 2022 yılında bir önceki yıla göre %15,2 artarak 67 bin 490 oldu. 2022 yılında toplam konut satışları içinde yabancılara yapılan konut satışının payı %4,5 oldu. 2022 yılında yabancılara yapılan konut satışlarında ilk sırayı 24 bin 953 konut satışı ile İstanbul aldı. İstanbul'u sırasıyla 21 bin 860 konut satışı ile Antalya, 4 bin 316 konut satışı ile Mersin izledi.

